Akgün, S. E. ve Özdemir, B. (2021). Feridun Oral kitaplarının çocuk edebiyatı estetik ölçütleri açısından incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 9 (2), 250-271

Volume 9/4 December 2021

p. 250-271

Article History:

Received

14/07/2021

Accepted

28/11/2021

Available online

23/12/2021

FERİDUN ORAL KİTAPLARININ ÇOCUK EDEBİYATI ESTETİK ÖLÇÜTLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

**Feridun Oral('S) Books in Terms of Children's Literature Aesthetic
Criteria**

Sabriye Ece AKGÜN²

Banu ÖZDEMİR³

Öz

İnsanoğlu varoluşu gereği güzel olana ilgi duyar. Hayatı algıladığı tüm duyularında güzel olan ona cazip gelir. Güzele ilişkin değer yargılarını belirlemeyi ve güzeli güzel yapan ölçütleri ortaya koymayı amaç edinen estetiğin toplumun temelini oluşturan çocuklarda oluşabilmesi için nitelikli yayınların varlığı ve bu eserlerin çocuklarla buluşabilmesi oldukça önemlidir. Çocukta doğuştan var olan güzellik algısının gelişimi, özellikle okul öncesi dönemden başlayarak- çocuklarda dilsel ve görsel estetik algısının nitelikli eserlerle oluşturulabilmesine bağlıdır. Bu çalışmanın amacı, Feridun Oral kitaplarını çocuk edebiyatı estetik ölçütleri açısından değerlendirmektir. Bu amaçla; Feridun Oral'ın "Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz", "Yağmurlu Bir Gün", "Farklı Ama Aynı", "Guguklu Saatin Küçük Kuşu" adlı eserleri çocuk edebiyatı estetik ölçütlerine göre incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmış, veriler doküman incelemesiyle elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Veriler çözümlenirken, Dedeoğlu Orhun (2019) tarafından hazırlanan "estetik ölçütler kontrol listesi"nden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre, "Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz", "Yağmurlu Bir Gün", "Farklı Ama Aynı", "Guguklu Saatin Küçük Kuşu" adlı eserlerin estetik ölçütleri büyük çoğunlukla karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak; 11 ölçütten 7 tanesi eserlerde mevcutken 4 tanesi kısmen bulunmaktadır. İncelenen 4 eserin çocuk edebiyatı estetik ölçütlerini büyük oranda sağlaması ve çocukta estetik bakış açısı oluşturabilecek niteliklere sahip olması sebebiyle, eserlerin 3-6 yaş dönemindeki çocuklar için uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Feridun Oral, çocuk, çocuk edebiyatı, estetik

¹ Bu çalışma 1. yazarın Türkçe eğitimi tezsiz yüksek lisans programı dönem projesinden üretilmiştir.

² Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, sabriye89@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0002-7067-6634>

³ Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, banu.ozdemir@dpu.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0002-4298-8569>

Abstract

Human beings are interested in the beauty by nature of their existence. They are tempted by the beauty in all senses of perceiving life. The fact that having quality publications and creating the sense of aesthetic in children, which aims to determine the value judgments about beauty and to reveal the criteria that make beauty beautiful is important. The development of the innate perception of beauty in the child, especially starting from the pre-school period, depends on the ability to create the linguistic and visual aesthetic perception of children with qualified works. The aim of this study is to evaluate Feridun Oral's books in terms of aesthetic criteria of children's literature. To this end; Feridun Oral's works named "Baloncu Grandpa and Three Little Naughty Boys", "A Rainy Day", "Different But Same", "Little Bird of the Cuckoo Clock" were analyzed according to the aesthetic criteria of children's literature. Qualitative research design was used in the study, and the data were obtained by document analysis. The obtained data were analyzed by content analysis. The "aesthetic criteria checklist" prepared by Dedeoğlu Orhun (2019) was utilized to analyze the data. According to the data obtained from the research, results demonstrated that the works titled "Bubble Grandpa and Three Little Naughty Boys", "A Rainy Day", "Different But The Same", "Little Bird of the Cuckoo Clock" mostly met the aesthetic criteria. Generally, while 7 of 11 criteria are present in the works, 4 of them are partially present. As a result, the works are suitable for children aged 3-6 since the 4 works examined largely meet the aesthetic criteria of children's literature and have qualities that can create an aesthetic perspective in children.

Keywords: Feridun Oral, child, children's literature, aesthetics

1. GİRİŞ

Bir toplumun tüm birikimini aktarabileceği ve yaşatabileceği üyeleri çocuklardır. Bu nedenle geçmişten günümüze çocuk ve çocuğun eğitimi üzerinde düşünülen, tartışılan ve önemsenen kavramlar olmuştur. Çocuk kavramının birçok tanımı mevcuttur: “Bebeklik ve ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak.” (TDK, 2021); “Kendine özgü gelişim sürecinde olan ergenliğe girmemiş insan yavrusu” (Orhun, 2019, s.9) Yörükoğlu, çocuğu tanımlarken kendine özgü nitelikler yanında hızlı ve şaşırtıcı değişimler gösterebilmesini öne çıkarmaktadır (Yörükoğlu, 2011, s. 21). Bir başka tanımda çocuk sürekli gelişim içinde olan bir varlık olarak tanımlanırken (Altınköprü, 2003, s. 12) aynı zamanda kültürün devamlılığı açısından da değerli bir varlık olarak ifade edilmektedir. Günümüzde kabul edilen durum, insanların iki yaşa kadar bebek; iki yaştan ergenlik dönemine kadar çocuk olarak adlandırılması yönündedir. Bunun yanında 20 Kasım 1989 tarihli “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 1. maddesinde 18 yaşına kadar her insanın çocuk olarak değerlendirileceği belirtilmiştir (UNICEF,1989).

“Çocuk” kavramının modern anlamda tanımı, Aydınlanma döneminde bugünkü halini almaya başlamıştır. (Neydim, 1998, s. 10). Türkiye’de çocuk ve çocukluk ile ilgili çalışmalar Tanzimat Dönemi’nde-19. yüzyılın ikinci yarısında- başlamıştır. “Çocuk algısı ve anlayışının değiştiği günümüzde çocuğa verilen önem artmış, onun da bir birey olduğu düşüncesi ortaya çıkmış, çocuğun gelişimsel özelliklerine dikkat edilmiş ve bu yönüyle çocuk kavramı özel bir alan haline gelmiştir.” (Arıcı, 2016, s. 2). Çocuğun özel ve biricik olduğu düşüncesinin yaygınlaşması, bu konuda detaylı araştırmaların yapılmasını sağlamış ve çocuğa özel bir edebiyat alanı fikri de bu gelişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Sever (2007, s. 41)’e göre çocuk edebiyatı, “Dil gelişimlerine ve anlama düzeylerine uygun, gereksinmelerini de önceleyen bir yaklaşımla, çocuklara yaşam ve insan gerçekliğini sanatsal nitelikli dilsel ve görsel iletilerle sunan, onların duygu ve düşünce dünyalarında etkilenimler uyandıran yapıtların genel adıdır.” Çocuk edebiyatı eserleri, usta yazarlar

tarafından özellikle çocuklar için yazılmalı ve üstün sanat nitelikleri taşımalıdır (Oğuzkan, 2013, s. 3).

Çocuk edebiyatı eserlerinde, çocuğun gelişim evreleri göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuk edebiyatı eserleri, çocuğun kişilik gelişimine olumlu katkı sağlamalı, merak duygusunu harekete geçirmeli ve çocuğun farklı duyularına hitap etmelidir. Çocuğu düşünmeye sevk etmeli ve çocukta okuma kültürü oluşturma istediğini harekete geçirmelidir. Karşılaştıkları kurgusal metinlerdeki görsel ve dilsel simgeleri anlama çocuğa doğal bir öğrenme süreci yaşatır. Çocuk, kitapla iletişim ve etkileşim sürecine girerek kendini özgürce gerçekleştireceği çok uyaranlı bir ortamın içinde olur. Bu bakımdan, nitelikli çocuk kitapları çocuğun yaşamında bir oyun aracı olarak yer almalı ve kavramsal gelişimine katkı sağlamalıdır (Sever, 2015a: 22; 2015b: 15; 2017: 18-19).

Estetik ve Çocuk İlişkisi

Estetik, sanat ya da güzellik alanında söz konusu olan değerleri konu alan felsefi disiplindir. Felsefenin; güzeli ya da güzelliği konu alan, iyi, çirkin, hoş, yüce, trajik gibi güzellikle yakından ilişkili olan kavramlarını araştıran bir bilimdir. O aynı zamanda doğal nesne ya da insan tarafından oluşturulan ürünlerde sergilenen güzelliklerle ilgili yargıları ve yaşantımızda söz konusu olan değerleri, tavırları, haz ve tatları tahlil eden bilim dalıdır (Tunalı, 1998, s. 43). Bunun yanında estetik biliminin toplumun estetik bakış açısını geliştirmeye yönelik özelliği de önemlidir. “Estetik bilimi, yalnızca estetik eğitimi kuramını ele alıp, onu yararlı kılarak, onun gerçekleştirilmesi yollarını ve araçlarını göstermemekte, aynı zamanda, insanların estetik bilinçlerini belirleyecek, böylelikle de toplumun sanatsal kültür düzeyini yükseltecek yolda, insanın estetik eğitime doğrudan doğruya katkıda bulunmaktadır.” (Kagan, 1993, s. 35).

Çocukta güzellik duygusu doğumuyla gelir. Çevresinde gördüğü her güzel şey, çocuğun dikkatini çeker ve çocuk ona ilgi duyar. Doğuştan var olan bu duygunun; yaşantılar, okunan kitaplar, edebiyat, müzik, resim, tiyatro, mimari, heykel, dans vb. sanat dallarıyla geliştirilmesi gerekir. Bu sebeple, çocuklara hitap eden çocuk edebiyatı ürünlerinin çocukta estetik değerler ve estetik duyarlılık oluşturacak nitelikte olması oldukça önemlidir. Ritim ve ses, resimlerdeki sanatsal yapı; çocukta erken dönemde estetik bakış açısı kazandırabilmek adına çocuk edebiyatı eserlerinde aranması gereken özelliklerdir.

Estetik ölçütler açısından en önemli faktörlerden biri olan konu, kurgu ve tema eserlerde çocuk gerçekliği, çocuğun gelişim düzeyleri, duygu evreni dikkate alınarak oluşturulmalıdır. Konu ve kurgu yaratıcı, özgün ve gerçekçi olmalı, çocuğu düşündürmeli ve onda merak uyandırmalı, yorum yapmasına fırsat tanımalıdır. Metnin sunduğu iletiler ve estetik değerler, bir bütün halinde olduğu zaman amacına kavuşur. Şirin (2015, s. 77), konu ve tema kadar türün gerektirdiği estetik ölçütlerin farklılaşabildiğini belirtir. Önemli olan hangi konu ve temanın, hangi yaş grubu için ve hangi pedagojik ve estetik tonda yazılacağına karar vermektir. Bir metni fantastik türde ve sanatsal gerçeklik anlayışına göre yazmanız gerekirken, biçimsel gerçekliğe yönelirseniz bu yazma eyleminden estetik değer doğmayacaktır.

Çocuk kitaplarında, çocuğun neyi yapması ya da yapmaması gerektiği açıkça söylenmemelidir. Bu, eserin nasihatler kitabı haline dönüşmesine ve eserin çocuğa vereceği iletilerin ona ulaşamamasına sebep olur. Çocuk edebiyatı eserlerinde, iletiler örtük bir şekilde verilmeli, çocuğa hissettirilmelidir.

Çocuk edebiyatının okuruna göre bir dile ve anlatıma sahip olması çocuk kitaplarını farklı bir sanatsal yapı içerisine almaktadır (Oktay, 1994). Yalın bir anlatımla güncel anadilin tüm incelikleriyle kullanımı, bunun yanında tek özne ve tek yüklem tercih edilmesi, birkaç sözcükten oluşan kısa cümleler ve birkaç cümleden oluşan kısa paragraflar, söz tekrarları ile dilin pratikliğini ortaya koyan, şairane anlatımlı çocuk kitaplarının üslubu bambaşka bir sanat eseridir (Wolfenbarger ve Sipe, 2007). Şirin (2010)'e göre; resimli öykü kitaplarının dil ve anlatımında, okurunun dil gelişimine uygunluğu yanında pedagojik olarak da uygun olması üzerinde durulan diğer bir önemli noktadır. Çünkü resimli öykü kitabının dili okurunun dil özelliklerini taşır ve genellikle bu dil çocuğa göre olan dildir, söylemini doğrulayıcı nitelikte olmalıdır.

Bir çocuk kitabı dilsel ve görsel iletileriyle çocuğun anlam evrenine girebildiği ölçüde başarılıdır. Yazı ve resim çocuğun düş ve düşünme gücünü harekete geçirdiği zaman ortaya çıkan etkileşim çocuğun gelişimine katkı sağladığı gibi, çocuğun sanat eğitimini de başlatır (Şirin, 2015, s. 73). Çocuk kitaplarında resim; metni tamamlayan, onu açıklayan ve çocuğun farklı bakış açıları kazanmasına olanak sağlayan bir özelliğe sahiptir. Akyol (2007)'a göre, bilgi zihinde görsel ve zihinsel olarak iki şekilde depolanır. Resimsel üstünlük, hafızayı kolaylaştırma işlevi açısından sözel bilgiye göre daha etkilidir. Yani, resimler olayların akışının zihinde tutulmasını sağlaması açısından büyük bir role sahiptir.

Feridun Oral; yurt içi ve yurt dışında önemli bir yere sahip, yazar ve illüstratördür. Yazar, öykülerindeki metinleri evrensel değerler üzerine kurgularken pedagojik unsurları da göz önünde bulundurmaktadır. Yazarın eserlerinin her birinde okurlara estetik kaygıları kazandırabilecek nitelikler göze çarpmaktadır. Ayrıca metinleriyle de okurların duygusal gelişiminde karakterlerini zenginleştirecek bir perspektif sunduğu söylenebilir. Feridun Oral'ın yazılı eserleri üzerine alan yazındaki çalışmalar: Dilek (2017) "Feridun Oral resimli hikâye kitaplarındaki değerlerin incelemesi", Gönen (2017) "Çocuk edebiyatı yazarı ve çizeri olarak Feridun Oral'ın çocuk edebiyatımızdaki yeri ve eğitsel değerler", Demir (2019) "Feridun Oral'ın resimli öykü kitapları üzerine bir doküman incelemesi" şeklindedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde Feridun Oral'ın çocuk kitaplarının estetik ölçütleri bağlamında incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmadan Feridun Oral'ın kitaplarının belirlenen estetik ölçütlere göre incelenmesi ve sonuçların benzer çalışmalar için yol göstermesi beklenmektedir.

2. YÖNTEM

2. 1. Araştırma Deseni

Araştırmanın amacı, Feridun Oral kitaplarının çocuk edebiyatı estetik ölçütleri bağlamında değerlendirilmesidir. Bu sebeple, çalışmada temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmaların hepsi anlamın nasıl kurulduğuyla insanların hayatlarını ve dünyalarını nasıl anlamlandırdıklarıyla ilgilidir. Temel nitel araştırmanın öncelikli amacı da bu anlamları açığa çıkarıp yorumlamaktır (Merriam, 2013). Bu desenin tercih edilme sebebi, Feridun Oral'ın eserlerinden elde edilen verilerin nitel bir yaklaşımla yorumlanıp değerlendirilmesini sağlamaktır.

2. 2. Verilerin Analizi

Çalışmada doküman inceleme yoluyla elde edilen veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Analiz temaları için Dedeoğlu Orhun (2019) tarafından belirlenen "estetik

ölçütler kontrol listesi” kullanılmıştır. Araştırmada Feridun Oral’ın kitapları; çocuğun gelişim düzeyine uygun olma, dilinin nitelikli olma, konusunun ve kurgusunun nitelikli olma, çocuğa düşünme becerisi kazandırma, dış yapı özelliklerinin nitelikli olma, çocuğun dil becerilerinin gelişmesine destek olma, dil-anlatım-konu-biçim vb. özellikler açısından tutarlı olma, sanat algısı oluşturma, türüne özgü özellikler taşıma, öğretici olma, ideolojik söylemlerden uzak olma ölçütlerine göre değerlendirilmiştir. Kontrol listesinin kullanımı için gerekli izinler yazılı olarak alınmıştır. Öncelikle her bir eser basılı haliyle araştırmacı tarafından üçer kez okunmuş, ardından her bir eserin tamamı belirlenen ölçütler için ayrı ayrı tekrar okunmuştur. Yapılan her bir okuma esnasında, amaçlara yönelik olarak, eserle ilgili ölçütleri karşılayan bölümler doğrudan alıntı şeklinde ölçütlerin altına alınmıştır. Örneğin; *“Çoğunlukla oyuna daldıkları için de sürünün hep gerisinde kalırlarmış. (s.2) cümlesi “Eserin çocuğa düşünme becerisi kazandırma durumu” başlığının “Eser çocuğun neden sonuç ilişkisi kurmasını sağlar.” kriterine örnek olarak verilmiştir. Saptanan bulgular örneklerle desteklenmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini arttırmak için, araştırmacılar tarafından doğrudan alıntılarının temalara uygun şekilde düzenlenmesinin ardından temalar/alt temalar doğrudan alıntılarla birlikte iki alan uzmanı tarafından tekrar okunmuş ve bulgular üzerinde ortak kaniye varılmıştır.*

3. BULGULAR VE YORUM

3. 1. Feridun Oral Kitaplarının Eserin Çocuğun Gelişim Düzeyine Uygun Olma Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz” adlı eser incelendiğinde çocuğun duyuşsal gelişimine uygun olduğu görülmüştür. Eserde sevgi, sorumluluk, dostluk, hoşgörü-duyarlılık, nazik olmak, çalışkanlık, cesaret, dürüstlük, şefkat-merhamet değerleri yer almaktadır. Köpek, keçi ve oğlak yavrularının birlikte eğlenceli vakit geçirmeleri “dostluk”; üç yaramazın yaptıkları yaramazlığı annelerine anlatmaları “dürüstlük”; üç yaramazın korkusuzca uçan balona binebilmeleri “cesaret”; üç yaramazın yaptığı olumsuz davranışa rağmen Baloncu Dede ve annelerinin bağışlayıcı bir tutum içinde olmaları “merhamet- şefkat” değerlerini örneklemektedir. Eser çocuğun yaşama ilişkin olumlu bir bakış açısına sahip olmasını ve hayal kurmasını sağlamaktadır. Üç yaramaz, özerklik duygusuyla yeni yerleri görmek için uçan balona binmişlerdir; bu, çocuklara merak duygusunun güzel bir şey olduğunu hissettirir. Ana karakterler uçan balona annelerinden izin almadan ve Baloncu Dede’den habersiz binmişlerdir fakat anneleri ve Baloncu Dede, bu özerklik duygularına ket vuracak bir tavır sergilememiştir. Eserde çocuğun doğrudan empati kurmasını sağlayacak bir durum bulunmamaktadır. Eser samimidir, üç yaramaz yavrunun yeni yerleri keşfetmek duygusuyla yaptıkları yaramazlığı anlatmaktadır. Çocuğu şiddete yöneltecek bir olgu yer almamaktadır.

Eserdeki üç yaramazın merak duygusu ile uçan balona binmeleri, girişimcilik duygusunun eyleme dönüşümüdür. Anneleri ve Baloncu Dede’nin onlara kızmamaları da olumlu tutum geliştirmelerini sağlamıştır. Bu anlamda çocuklara doğru bir ileti verilmiş, merakın kötü bir şey olmadığı örneklenmiştir. Eser çocuğun dil gelişimine uygundur. Eserdeki kelimeler anlaşılabilir, yabancı sözcüklere yer verilmemiştir. Eserde deyimlere yer verilmiştir. Bu da çocukta dilsel zenginliği sağlamaktadır.

Eser çocuğun kişilik gelişimine uygundur. Verdiği iletilerle olumlu kişilik özelliklerine yönlendirmektedir. Örneğin; *“Küçük köpek, oyun oynarken bazen sürüden ya da annelerinden çok uzaklaştıklarını fark ettiği arkadaşlarını havlayarak uyarır, sonra hep birlikte hoplaya zıplaya annelerine yetişmeye çalışırlarmış. (s.4)”* sözüyle “Ailelerimizden uzağa gitmemeliyiz.”; *“Karşı tepenin yamacındaki sararmış otlığa geldiklerinde, çok*

yürümekten ve oynamaktan yorulmuş olan yaramazlar sütlerini içer, öğle uykusuna yatmadan önce gökyüzünde bulut toplayan Baloncu Dede'yi seyrederek uykuya dalarlarmış." (s.5) sözüyle "Süt içmek ve uyumak çocuklar için gereklidir."; "Çünkü saf suyla sulanan sebzeler çok lezzetli, çiçeklerin rengi ise olağanüstü güzellikte olarmış." (s.9) sözüyle "Doğal beslenmek güzeldir." iletileri verilmektedir.

"Yağmurlu Bir Gün" adlı eser incelendiğinde çocuğun duyuşsal gelişimine uygun olduğu görülmüştür. Eserde dostluk, yardımlaşma-dayanışma, aile birliğine önem verme, sorumluluk, bağımsız ve özgür düşünebilme gibi değerler yer almaktadır. Örneğin; ana karakter olan Cem, yağmurlu havalarda dışarı çıkmaz ve yemek vakti oyununu bırakıp yemeğini yedikten sonra erkenden uyumaya gider. (Sorumluluk) Hayalinde canlandırdığı hayvanlarla arkadaşlık kurar ve arkadaşı olarak hayal ettiği tavşana pastasını taşıırken yardım eder. (Arkadaşlık- Yardımlaşma) Cem'in annesi çocuğuyla ilgilidir ve Cem ailenin kurallarına bağlıdır. (Aile birliğine önem verme)

Çocuklar çoğunlukla dışarıda oyun oynamayı tercih ederler, dışarı çıkamadıkları için de yağmurlu havalar onları engelleyici bir durumdur. Cem, dışarı çıkamadığı için hırçınlaşmak, teknolojiye yönelmek yerine çözüm odaklı davranmış ve resimlerden sahip olduğunu anladığımız oyuncaklarından yola çıkarak hayal kurmayı tercih etmiştir. Bu çocuklara olumlu bir bakış açısı oluşturması ve hayal kurmayı teşvik etmesi açısından anlamlı bir davranıştır. Kendini hayvanların yerine koyarak onlar gibi düşünebilen Cem, empatik düşünce geliştirmiş ve samimi bir kurgu oluşturmuştur. Eserde çocuğu şiddete yönelten hiçbir unsur bulunmamaktadır.

Eser çocuğun bilişsel gelişimine uygundur. Cem odasında bulunan oyuncaklarını hayalinde canlandırmış ve hatta oyuna kendini de katmış, hayvanlarla özdeşim kurmuştur. Eser çocuğun dil gelişimine uygundur. Kısa ve kurallı cümle yapıları, yabancı sözcüklerin bulunmaması ve 4-6 yaş çocuğunun kurabileceği nitelikte cümle kurgularının bulunması eseri yaşa uygun kılmaktadır. Eser çocuğun kişilik gelişimine uygundur. Cem hayal kurmayı seven, yaratıcı, yardımsever, ailevi değerlere bağlı, çözüm odaklı, doğayı ve hayvanları seven ve oyun oynamaktan zevk alan bir çocuktur. Örneğin; "Böyle havalarda Cem bahçeye çıkmazdı. Odasında oyuncaklarıyla oynar, hayaller kurardı." (s.4), "Sonra uzun kulaklı tavşanların yanına gitti. Orman meyveli pastayı taşımalarına yardım etti." (s.8), "İşte tam bu sırada annesi onu yemeğe çağırdı. Koşarak odasından çıktı ve sofraya oturdu." (s.22), "Cem o gün oyun oynarken çok eğlendi." (s.20). Tüm bu davranışlarıyla Cem, dinleyen çocukların özdeşim kurabilecekleri örnek bir kişiliktir. Ayrıca çocuğa her zaman bir oyun arkadaşı olamayabileceği, insanın bazen kendi kendine yetebilmesi gerektiği iletileri de verilmektedir.

"Farklı Ama Aynı" adlı eser incelendiğinde çocuğun duyuşsal gelişimine uygun olduğu görülmüştür. Eserde sevgi, hoşgörü-duyarlılık, dostluk, yardımlaşma-dayanışma, iyilik yapmak, çalışkanlık, şefkat-merhamet düşünebilme gibi değerler yer almaktadır. Diğerlerinden farklı olan oğlağı ne çoban ne de diğer hayvanların dışlamaması "saygı"; engelli oğlağın diğer yavrularla oynaması, oğlağın çalılıklardan kurtardığı bir keçiyle arkadaş olması "dostluk"; sürüdeki diğer hayvanların oğlağı sevmesi ve çobanın oğlağın özüne üzümlere ona bisiklet yapması "sevgi-merhamet" ve "yardımlaşma" değerlerine örnektir. Eserde yaşama karşı olumlu bir bakış vardır. Çoban ve sürüdeki diğer hayvanlar, engelli doğan oğlaktan hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Hatta çoban onu farklılığıyla kabul edip desteklemiş, yaşamını daha güzel geçirebilmesi için çaba göstermiştir. Aynı şekilde oğlakta da engelli doğmasından kaynaklı olumsuz bir tutum gözlenmemektedir. Eserde çocuğun hayal kurması teşvik edilmiştir. Çoban, hayalinde canlandırdığı yürütecisi -bisiklet-toprağı bir kâğıt gibi kullanarak resmetmiştir. Daha sonra da hayalini tasarıya dökmüştür.

Bu çocuğa olumlu bir örnek teşkil etmektedir. Eserde çocuğun empati kurmasını sağlayacak bir olaya yer verilmiştir. Günlük hayatta da karşımıza çıkabilecek engelli bireylerle empati kurmamız gerektiği, farklılıklara saygı duymanın önemi eserde işlenmiştir. Eser samimidir, çocuğu şiddete yöneltecek herhangi bir durum söz konusu değildir ve çocuğun bilişsel gelişimine uygundur. Henüz somut bir düşünce yapısına sahip 4-6 yaş dönemi çocuğuna “ötekileştirme” gibi soyut bir kavram, onun anlayabileceği bir dille -somutlaştırılarak- işlenmiştir. Farklılıklara saygı, kişiyi olduğu gibi kabul etme özellikleri oğlak karakteri üzerinden anlatılmıştır.

Eser çocuğun dil gelişimine uygundur. Uzun cümlelere yer verilse de eserin genelinde kısa ve açık cümleler yer almaktadır. İsim-fiil cümleleri bir arada yer alırken kurallı cümleler daha çok tercih edilmiştir. Sıfat tamlamaları ve söz sanatlarından -kişileştirme ve konuşturma- da faydalanıldığı düşünüldüğünde, Türkçenin dil zenginliği çocukların anlayabileceği düzeyde verilmiştir. Eser çocuğun kişilik gelişimine uygundur. Eserdeki “Ama sürüdeki diğer yavrulardan biraz farklı doğmuştu. Çoban bacaklarındaki güçsüzlüğü hemen fark etti.” (s.6) bölümü “Hayata nasıl geleceğimizi bilemeyiz. Engelli doğma ya da olma ihtimali her zaman vardır”, “Çoban o günden sonra oğlağı heybesinde taşıdı.” (s.10) bölümü “Canlılara destek olmalıyız.”, “Küçük oğlak kavalın sesiyle hüzünleniyor, arkadaşları gibi sıçrayıp oynamayı, dağlarda, tepelerde koşmayı hayal ediyordu.” (s.12) bölümü “Hayatta ne ile karşılaşsak karşılaşalım geleceğe daima umutla bakmalıyız.”, “Annelerinden farklı ama aynı.” (s.25) bölümü ise “Fiziksel özelliklerimiz farklılık gösterebilir ama duygu ve düşüncelerimiz benzerdir.” İletileri verilmiştir. Tüm bunlar yaşama sevinci yüksek, iyimser, yardımsever, farklılıklara saygılı, doğayı ve hayvanları seven insanları örneklemekte ve dinleyicilerde/okuyucularda olumlu kişilik özellikleri oluşmasına temel hazırlamaktadır.

“Guguklu Saatin Küçük Kuşu” adlı eser incelendiğinde çocuğun duyuşsal gelişimine uygun olduğu görülmüştür. Eserde sevgi, çalışkanlık, iyilik yapma, merhamet gibi değerler yer almaktadır. Örneğin; yaşlı adamın her sabah erkenden ormana gitmesi, kışın aç orman hayvanlarına yiyecek götürmesi “sevgi”; yaşlı olmasına rağmen yaşlı adamın guguklu saat yapmaya devam etmesi “çalışkanlık”; yaşlı adamın soğuk kış günlerinde ormanda yaşayan hayvanlara yiyecek götürmesi, kapısındaki aç kediye yiyecek vermesi “İyilik yapma-merhamet” değerlerine işaret etmektedir:

“Yaşlı adam soğuk kış günlerinde yiyecek götürüp hayvanların karnını doyuruyordu.” (s.7)
 “Bazı günler ormanda saat yapmaya uygun kurumuş ağaç arıyordu.” (s.9)
 “Saati yere düşmüş görünce çok şaşırdı. Kapı rüzgârdan açılmış herhalde, diye düşündü.” (s.21)

Eserde yaşlanmasına rağmen her sabah erkenden ormana yürüyüşe giden, doğaya saygılı, hayvanlara merhametli, ileri yaşına rağmen üretmeye devam eden bir insan figürü sergilenmektedir. Yaşlı adam emek vererek yaptığı guguklu saat kırıldığında bile olumsuz bir tutum sergilememiş; açık kapı- kırık saat-kedi üçlemesinde kediyi suçlayıp terslememiş, aksine merhamet edip ona yiyecek vermiştir. Eserde -ön planda- empati kurmayı gerektirecek ya da çocuğu şiddete yöneltecek bir durum yoktur. Eser çocuğun bilişsel gelişimine kısmen uygundur. 4-6 yaş dönemi çocuğuna göre soyut bir içeriğe sahip eserin kılavuzluk edilerek okunması gerekmektedir. Örneğin; kırılan saatin içindeki guguk kuşu cansızdır fakat 15. sayfada kuşun kapıdan kaçtığı ve 17. Sayfada da geceyi terk edilmiş bir kuş yuvasında geçirdiği söylenmektedir. “Öyle güzel öterdi ki; çocuklar, kediler, herkes saatin içinde gerçek bir kuşun yaşadığını zannederdi.” (s.3) cümlesinde saatin cansız olduğu ima edilirken, “...bazen, çok uzaklarda öten bir kuşun sesini duyuyordu. Sanki bu ses, guguklu saatin küçük kuşunun sesine benziyordu.” (s.23) cümlesiyle kuşun canlı

olduğu göndermesi yapılmaktadır. Bu sebeple somut düşünceye sahip bu dönem çocuklarının algılamakta zorlanacakları ikircikli bir durum oluşabilir.

Eser çocuğun dil gelişimine uygundur. Ortalama 7-8 kelimeden oluşan cümleler, çocuğun algılayabileceği düzeydedir. Kurallı-devrik, isim-fiil cümle yapılarına yer verilmiş olması; deyimlerin kullanılması, yansıma sözcüklerin varlığı, çocukta dil gelişimine katkı sağlamaktadır. Eser çocuğun kişilik gelişimine uygundur. Yaşlı adam; çalışkan, merhametli, doğaya ve hayvanlara hem saygılı duyan hem de sevgi besleyen bir kişilik örneği sergilemektedir.

3. 2. Feridun Oral Kitaplarının Eserin Dilinin Nitelikli Olma Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz” adlı eserde cümlelerin uzun oluşu ahenk, ritim ve şiirsellik özelliklerinin verilememesine neden olmuştur. Eserdeki tüm cümleler kurallıdır. Cümle sonlarındaki ses benzerliği sadece metnin ilk bölümündeki geniş zaman, ikinci yarısındaki duyulan geçmiş zaman kip ekleridir. Eserdeki ritmi sağlayan ise az sayıdaki ikilemelerdir. Örneğin; “... hep birlikte hopyaya zıplaya annelerine yetişmeye çalışırlarmış.” (s.3), “Sonra yavaş yavaş süzülerek yere iner, topladığı bulutları bahçesine taşırmış.” (s.5), “Üç yaramaz, sabah uyanır uyanmaz Baloncu Dede’nin sepetinde bıraktığı tombul bulutun altında saklanıp...”, “...sepetine binip gökyüzüne yavaş yavaş yükselmeye başlamış.” (s.14), “Bize anlattığın yemyeşil otlakları...” (s.16) cümlelerinde ikilemeler yer almaktadır. Eserde dinleyicilere yönelik didaktik cümleler bulunmamaktadır. Ancak üç yaramaz yavruya verilen öğütlerle dolaylı yolla çocuklara da nasihatler verilmiştir: “Hep balona binmek isteseler de anneleri, henüz küçük oldukları için, ancak büyüdükleri zaman binebileceklerini söylerlermiş.” Eserde söz sanatlarına yer verilmiştir. İnsana -hatta burada çocuğa- ait özellikler yavru hayvanlara yüklenerek “kişileştirme”; canavara benzeyen kayalıklar, dev bulutlar sözleriyle “benzetme” ve hayvan olan ana karakterlerin diyaloglarına yer verilerek “konuşturma” söz sanatı mevcuttur. Şiirselliğin eksik kalan yönleri bu sayede giderilmiştir. Eserin dili açık ve yalındır. Fakat uzun cümleler metnin akıcılığını engellemiştir.

“Yağmurlu Bir Gün” adlı eserde ahenk ve uyum, cümle sonlarındaki kelimelerde bulunan kip eklerinin benzerliği yoluyla sağlanmıştır. Çoğunlukla görülen geçmiş zaman ve hikâye birleşik zaman çekimleri kullanılmıştır. Bunun dışında cümle sonlarında ses benzerliğine yer verilmemiştir. Eserde didaktik bir dil yoktur. Tüm iletiler Cem’in doğru davranışları yoluyla okuyucuya iletilmiştir. Eserde çokça söz sanatına yer verilmiştir ve şiirsellik özelliğindeki eksiklik, benzetme ve kişileştirme söz sanatlarıyla giderilmeye çalışılmıştır: “...arı gibi vızıldayarak...” (s.5), “Cem leopar gibi sesler çıkardı.” (s.13), “Kuzu gibi meledi, kedi gibi miyavladı, kurbağa gibi vırakladı.” (s.20-21), “Küçük bir kurt gibi yalandı.” (s.22) cümlelerinde benzetme söz sanatı vardır. Hayalindeki hayvanların konuşması, eğlenmesi ve Cem’e eşlik etmesi gibi durumların tamamı da kişileştirme söz sanatına örnektir. Eserin dili açık ve yalındır. Anlatım bozukluğunun olmaması, kısa cümlelerin bulunması ve yabancı sözcüklerin yer alması bu özelliği desteklemektedir. Eser akıcıdır; bir sonraki sayfada Cem’in hangi hayalinin yer alacağı merakı, hikâyenin bir su gibi akıcı bir şekilde dinlenmesini sağlamaktadır.

“Farklı Ama Aynı” adlı eserde ahenk ve uyum, cümle sonlarındaki kelimelerde bulunan kip eklerinin benzerliği yoluyla sağlanmıştır. Çoğunlukla görülen geçmiş zaman ve hikâye birleşik zaman çekimleri kullanılmıştır. Bunun dışında cümle sonlarında ses benzerliğine yer verilmemiştir. Eserde didaktik bir dil yoktur. Öğüt ya da ders veren herhangi bir cümleye yer verilmemiştir. Tüm iletiler hikâyeye sindirilmiştir. Metinde söz sanatına çokça yer verilmiştir. Eserde şiirsellik özelliğindeki eksiklik, sıfat tamlamaları yoluyla yapılan

betimlemeler, benzetme ve kişileştirme söz sanatlarıyla giderilmeye çalışılmıştır: "... *findık ağacından dallar kesti... sepet gibi örmeye başladı.*" (s.12), "*Kanatlanmış küçük bir kuş gibiydi.*" (s.18), cümlelerinde benzetme söz sanatı vardır. Oğlağın inatçı keçi taklidi yapması; yavruların birlikte eğlenmeleri, küçük oğlağın hüzünlenmesi, hayal kurması, bisikleti görünce şaşırması, sevinmesi, erkek bir keçiyle arkadaş olması gibi durumların tamamı da kişileştirme söz sanatına örnektir. Eserin dili açık ve yalındır. Anlatım bozukluğunun olmaması, kısa cümlelerin bulunması ve yabancı sözcüklerin yer almaması bu özelliği desteklemektedir. Anlatım akıcıdır; sakat doğan oğlağın hayatını nasıl sürdüreceğine, çobanın yaptığı bisiklet ile hayatı değişen oğlağın hayatını nasıl devam ettireceğine duyulan merak akıcılığı sağlamıştır.

"Guguklu Saatin Küçük Kuşu" adlı eserde ahenk ve uyum, cümle sonlarındaki kelimelerde bulunan kip eklerinin benzerliği yoluyla sağlanmıştır. Çoğunlukla görülen geçmiş zaman ve hikâye birleşik zaman çekimleri kullanılmıştır. Bunun dışında cümle sonlarında ses benzerliğine yer verilmemiştir. Eserde didaktik bir dil yoktur. Öğüt ya da ders veren herhangi bir cümleye yer verilmemiştir. Metinde söz sanatına çokça yer verilmiştir. Eserde şiirsel özelliklerdeki eksiklik, sıfat tamlamaları yoluyla yapılan betimlemeler, benzetme ve kişileştirme söz sanatlarıyla giderilmeye çalışılmıştır: "*Gecenin sessizliğinde sanki zaman durmuştu.*" (s.17) cümlesinde abartma söz sanatına; yontulmuş bir kuş olan guguklu saatin küçük kuşunun kaçtığı, ormana gitti hatta mekanizmaya bağlı olmadan ormanda ötüşünün duyulduğunun söylenmesi de kişileştirme söz sanatına örnektir. Eserin dili açık ve yalındır. Anlatım bozukluğunun olmaması, kısa cümlelerin bulunması, yabancı sözcüklerin yer almaması ve "vadi, çakıl, kozalak, yontu, yontma, patika" gibi sözcükler dışında çocuğun anlayamayacağı sözcüklerin bulunmaması bu özelliği desteklemektedir. Tırnak içinde verilen kelimeler olayın genel gidişatı ve görsellerden çıkarım yapılabilecek niteliktedir. Anlatım akıcıdır; guguklu kuşa ne olacağı, olayın nasıl devam edeceği, yaşlı adamın saatin kırılması ve kuşun kaybolması durumlarına vereceği tepki, olayın ileriki duyulan merakı arttırmakta ve akıcılığı sağlamaktadır.

3. 3. Feridun Oral Kitaplarının Eserin Konusunun, Kurgusunun Nitelikli Olma Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

"Baloncu Dede ve Üç Yaramaz" başlıklı eserin kurgusu incelendiğinde hayatla iç içedir. Eserde geçen karakterler ve mekânlar günlük hayatta yer bulan gerçekçi bir niteliğe sahiptir. Peri bacaları ülkesi olarak bahsedilen yer Nevşehir'in Ürgüp- Göreme yöresidir. Görseller de bunu desteklemektedir. Bu aynı zamanda gerçekçiliği de göstermektedir. Çocukların öğle uykusuna yatması ve yatmadan önce süt içmeleri de gerçek hayatta karşılık bulmaktadır. Kurguda mizahi unsur olarak, bulutların sıkılarak bahçedeki çiçeklerin sulanması ve beyaz bulutlardan yapılan pamuk helvası sayılabilir. Baloncu Dede'nin icatları özgünlüğü sağlamış ve çocuklar için şaşırtıcı sürprizlerin yer almasını sağlamıştır. Resimlerde de yer verilen bulutu sıkarak su çıkaran makine, uçan balon ve buluttan yapılmış pamuk helvalar çocuklar için oldukça ilgi çekicidir.

"Yağmurlu Bir Gün" başlıklı eserde kurgu hayatla iç içedir. Eserde geçen hayvanlar ve davranışları, Cem'in evi ve odası; günlük hayatta yer bulan gerçekçi bir niteliğe sahiptir. Eserde mizah unsurlar kısmen yer almaktadır. Cem'in arı olup annesinin saksısındaki çiçeğe konması ve kardan adamın dondurma satması buna örnektir. Eser özgündür, çocukların hayal dünyalarının sınırsızlığını ve farklı bakış açılarını göstermesi yönüyle benzerlerinden farklıdır. Kurgu çocuğu şaşırtacak sürprizlerle doludur. Hayali öğelere yer verilmeden önce, Cem'in odası resmedilmiştir. Eserdeki tüm karakterler, o odadaki oyuncaklardır. Bu da çocukta bir sonraki sayfada Cem'in hangi karakter olacağı ve ne yapacağına dair heyecan uyandırmaktadır. Kurgu gerçekçidir. Çocuklar odalarında

oynayabilir, hayal kurabilir, oyuncaklarını konuşturabilirler. Ayrıca Cem hiçbir hayalinde hayvan gibi resmedilmemiş, kostüm giymiş bir çocuk olarak gösterilmiştir. Bu da hikâyenin gerçek ile bağlantısının kopmamasını sağlamıştır.

“Farklı Ama Aynı” başlıklı eserde kurgu hayatla iç içedir ve gerçekçidir. Kırsal bölgelerde hala keçi çobanlığı yapılmaktadır. Gayet doğal olarak aralarında engelli doğanlar da vardır. Çocuk oyunları arasında toprağa resimler çizmek ya da yere (beton, asfalt yüzeylere) kireç, tebeşir, tuğla gibi malzemelerle bir şeyler çizmek mevcuttur. Çobanın toprağa bir şeyler çizmesi, çocukların hikâyeye kendilerini yakın hissetmelerini de sağlamaktadır. Eserde mizahi bir unsur yoktur ama kurgu özgündür. Çobanın icadı oldukça farklı ve işlevseldir. Gerçek hayatta da uygulanabilir bir icattır. Kurguda çocuğu şaşırtacak sürprizler vardır. Çobanın keçiye bisiklet yaptıktan sonra olayın sonlanacağı beklenirken oğlak büyümüş ve genç bir keçi olmuş, yavru doğurmuştur.

“Guguklu Saatin Küçük Kuşu” başlıklı eserde kurgu kısmen yaşamla iç içedir. Mekân ve karakterler gerçekçidir. Ormanlar arasındaki sakin bir köy, yalnız yaşayan yaşlı bir saat ustası, acıkınca içgüdüsel olarak hareket eden bir kedi gerçek yaşamla uyumludur. Fakat guguklu saatin gerçek mi hayali mi olduğu konusu net değildir. Bu durum çocukta kafa karışıklığına sebep olabilmektedir. Kurguda mizahi bir unsur bulunmamaktadır. Eser özgündür, kısmen gerçekçidir. Guguklu saatin küçük kuşunun hem canlı hem cansız olduğu düşündüren anlatım, gerçekçiliği sarsmaktadır. Bunun dışındaki mekân, olay ve karakterler ise gerçekçidir.

3. 4. Feridun Oral Kitaplarının Eserin Çocuğa Düşünme Becerisi Kazandırma Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz” adlı eser, verdiği iletilerde çocuğun çıkarım yapmasına yardımcı olabilir: “Merakın beslediği girişimcilik olağandır ama tehlikeli olmamalıdır.”, “Büyüklerimizin sözlerini dinlemeliyiz.”, “Büyüklerimizin sözünü dinlemezsek sevdiğimiz şeylerden mahrum kalabiliriz.”, “Dünya yaşadığımız yerden ibaret değildir.” gibi cümleler örnek verilebilir. Eserde çocuk ve yetişkin bakış açıları mevcuttur. Üç küçük yaramaz, 3-6 yaş dönemi çocuklarının özelliklerini göstererek merak duygusuyla, tehlikenin farkında olmadan ve olayların sonunu düşünmeden hareket etmektedir. Sorumluluk sahibi değildir, sadece merak duygusunu beslemek istemektedir. Yetişkinleri temsil eden Baloncu Dede ve yavruların anneleri ise, yavruları tehlikelere karşı koruma eğilimindedir. Bu sayede yetişkinler hem çocukların merak duygularını baltalamaz hem de oluşabilecek tehlikelere karşı çocukları koruyucu bir tavır sergilerler. Fakat koruyucu tavrın Baloncu Dede tarafından “mahrum bırakma” şeklinde gösterilmesi uygun bir davranış değildir. Örneğin; Baloncu Dede balona izinsiz binen yavrulara ceza vermez, annelerine şikâyet etmez. Fakat onları sevdikleri bir şeyden (pamuk helva) mahrum eder.

Eserde neden sonuç cümlelerinin kullanılması, çocuğun olayların sebeplerini fark etme yeteneğinin gelişmesine katkı sağlayabilir: “Çoğunlukla oyuna daldıkları için de sürünün hep gerisinde kalırlarmış.” (s.2), “... suyla bahçesindeki sebzeleri ve çiçeklerini sularmış. Çünkü saf suyla sulanan sebzeler çok lezzetli, çiçeklerin rengi ise olağanüstü güzellikte olarmış.” (s.8), “Baloncu Dede öyle korkmuş, öyle şaşırmış ki az daha sepetten aşağı düşüyormuş.” (s.14) Eser çocukta merak duygusu uyandırmaktadır. Giriştikleri bu macerada amaçlarına ulaşip ulaşamayacakları olayın sonuna kadar belli değildir. Bu da çocuğun olayların sonuna ilişkin merakını canlı tutmaktadır.

“Yağmurlu Bir Gün” adlı eserdeki ana karakter Cem; yaratıcı düşünebilme sonucunda keyifli vakit geçirebilen, çözüm odaklı bir çocuktur. Çocuğu “Bu durumda ben olsam ne

yapardım?” diye düşünmeye teşvik eden hikâye, çocuğun seçeneklerini sorgulamasını ve oyun kuramama gibi sorunlar yaşayan çocukların problemleriyle yüzleşmelerini sağlamaktadır. Eserde sadece Cem’in bakış açısına yer verilmiştir. Onun hayata, hayvanlara bakış açısı; onun içinde bulunduğu bir dünyada “hâkim bakış açısı”yla anlatılmıştır. Eser dogmatik iletilerden uzaktır, çocukta hayvanlara ve doğaya merak duygusu uyandırmaktadır. Eserde neden sonuç ilişkisi sadece kurguda yer almaktadır. Cem hava yağmurlu olduğu için odasında oyun oynamış ve hayal kurmuştur. Bunun dışında herhangi bir neden sonuç ilişkisi, cümle olarak bulunmamaktadır.

“Farklı Ama Aynı” adlı kitabın girişindeki iç kapak bölümünde iki farklı ayak izi vardır. Eserde yer alan hayvanların hiçbirisi aynı değildir. Çoban ve yavru oğlak da gerçek boyutlarından farklı resmedilmiştir. Çocuğun buradan bireysel farklılığının normal bir durum olduğu çıkarımında bulunması beklenmektedir. Eserde çobanın ve yavru oğlağın bakış açıları mevcuttur. Çoban sorumluluk sahibi ve hayvanları seven biridir. Sakat doğan yavrunun mutluluğu için empatik bir çözüm bulmuştur. Yavru oğlak, başlarda her ne kadar yürüyemediği için içten içe üzülse de farklılığını kabullenmiş ve hayata bağlılığını kaybetmemiştir. Eser çocuğu sorgulamaya yönlendirmektedir. Metinde diğerlerinden farklı olarak anlatılan bir hayvandır fakat günlük hayatta fiziksel ya da ruhsal farklılıkları olan birçok birey vardır. Bu bireylere nasıl davranılması gerektiği konusunda çocuk davranışlarını yapılandırabilir.

Eser ön yargıdan uzaktır ve çocuğun neden sonuç ilişkisi kurmasını sağlamaktadır. “*Gün boyu otlayan sürü biraz yorulmuştu.*” (s.1), “*Ön bacakları tutmuyordu, bu haliyle yürümesi imkansızdı.*” (s.4), “*Melemeleri öyle yüksekti ki, sesinden herkes uyanmıştı.*” (s.18) gibi cümleler örnektir. Eserde dogmatik iletiler bulunmamaktadır.

“Guguklu Saatin Küçük Kuşu” adlı eser, çocuğun çıkarımda bulunmasını sağlar. Saat kavramının çevresinde gelişen olaylardan çocuk, zamanın saat ile ölçülebildiği çıkarımını yapabilir. Eserde üç karakterin bakış açısı mevcuttur: Yaşlı saat ustası, guguklu saatin küçük kuşu, aç kedi. Yaşlı saat ustası günlük rutinini devam ettirmektedir. Olay onun günlük rutinleri üzerinden anlatılmaktadır. Guguklu saatin küçük kuşu, görev bilincine sahiptir. Her yarım saatte bir saatten çıkıp ötmektedir. Aç kedi, karnını doyurmak için av peşindedir. Bu üç karakterin olay içindeki çatışmaları, kendi bakış açılarıyla olayı yönlendirmektedir.

Eser ön yargıdan uzaktır. Açık kapıyı, kırılan saati ve kaybolan kuşu gören yaşlı adamda kediyi suçlamaya düşüncesi hiç uyanmamıştır. Aksine kediyi beslemiş, saati tamir edip yerine asmıştır. Eser dogmatik iletilerden uzaktır ve çocuğun problemleriyle yüzleşmesini sağlayacak bir gönderme bulundurmamaktadır. Metin çocuğun neden sonuç ilişkisi kurmasını sağlar: “*Saati yere düşmüş görünce çok şaşırıldı.*” (s.21), “*‘Kapı rüzgârdan açılmış herhalde’ diye düşündü.*” (s.21) gibi cümleler buna örnektir. Çizimler çocukta merak uyandırır. Ayrıntılı orman çizimleri; adı geçen “meşe, kestane, ıhlamur” ağaçları ile “çatal boynuzlu geyik, kızıl tüylü tilki, ağaçkakan” gibi hayvanlar çocukta merak ve devamında araştırma duygusu uyandırabilir.

3. 5. Feridun Oral Kitaplarının Eserin Dış Yapı Özelliklerinin Nitelikli Olma Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz” adlı eser -metin dışı bölümler de dâhil- 25 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın geneline bakıldığında 3/4’ü resimden oluşmaktadır. Resimler ön plandadır. Eserin büyük bir bölümündeki resimler, metinle bağlantılı olarak iki sayfa resim ve bir metin şeklinde düzenlenmiştir. Sayfa 3-4, 19-20, 21-22’de ise her iki sayfada da

metin yer almaktadır. Sayfanın kenar boşlukları ve metinlerdeki satır aralıkları okurun algılamasında rahatlık sağlamaktadır. Kitap sert mukavvadan dayanıklı bir kapağa sahiptir. Ön ve arka kapakta merak uyandırıcı resimler bulunmaktadır. Kitabın sayfaları mat bir yüzeye sahiptir. Bu da ışığın yansımalarını engellemekte, okuyucunun göz sağlığına zarar vermemektedir. Öykü kitaplarının yazı stili ve rengi farklı olduğu gibi yazı puntosu 15 ile 22 punto arasında değişmektedir ve 3-6 yaş grubu için uygundur. Bu sebeple metin; okuyucuyu yormayan, her yaştan okuyucunun kolaylıkla okuyabileceği biçimdedir. Eserde metinler, farklı sayfalarda sayfanın farklı yerlerine konumlandırılmıştır. Eserdeki resimler nitelikli, gerçek boyutlarla uyumlu, ilgi çekici ve sanatsal yönü güçlendiricidir. Eserde adı “peri bacaları ülkesi” olarak geçen Ürgüp-Göreme, gerçeğine uygun bir şekilde resmedilmiştir. Resimler ile metinler birbiriyle uyum içindedir. Bunda resimleyen ile yazarın kişinin aynı oluşu etkilidir.

“Yağmurlu Bir Gün” adlı eser -metin dışı bölümler de dâhil- 25 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın geneline bakıldığında 3/4’ü resimden oluşmaktadır. Resimler ön plandadır. Eserin büyük bir bölümündeki resimler, metinle bağlantılı olarak iki sayfa resim ve bir metin şeklinde düzenlenmiştir. Sadece 20-21 sayfa çiftinde her iki sayfada da metin yer almaktadır. Sayfanın kenar boşlukları ve metinlerdeki satır aralıkları okuma kolaylığı sağlamaktadır. Kitabın sert mukavva kapaklı oluşu dayanıklılığı sağlamış, bu yaş dönemi çocuklarının kitaba zarar vermeden kitabı rahatça inceleyebilmelerini sağlamıştır. Ön ve arka kapaktaki resimler, hikâye hakkında ipucu vermektedir. Kitabın sayfaları mat bir yüzeye sahiptir. Bu da ışığın yansımalarını engellemekte, okuyucunun göz sağlığına zarar vermemektedir. Metinlerin boyutu ve yazı stili okuyucuyu yormayan, her yaştan okuyucunun kolaylıkla okuyabileceği bir biçimdedir. Eserde metinler, farklı sayfalarda sayfanın farklı yerlerine konumlandırılmıştır. Feridun Oral’ın diğer kitaplarından farklı olarak, bu kitabında sayfa çerçevelerine yer verilmiştir. 7., 9., 11., 15., 17., 21. ve 23. sayfalarda tam çerçeve ya da sol üst- sağ alt köşelerde bulunan kesik çerçevelere yer verilmiştir. Her bir hayali durum, ayrı ayrı ve ayrıntılı olarak resimlenmiştir. Resimler ile metinler birbirine paralel bir kompozisyon ile oluşturulmuştur. Bunda resimleyen ile yazarın kişinin aynı oluşu etkilidir.

“Farklı Ama Aynı” adlı eser 24 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın geneline bakıldığında 3/4’ü resimden oluşmaktadır. Resimler ön plandadır. Eserin büyük bir bölümündeki resimler, metinle bağlantılı olarak iki sayfa resim ve bir metin şeklinde düzenlenmiştir. Metinler genellikle sağ taraftaki sayfada, sayfanın üst bölümünde konumlandırılmıştır. Sadece 1. ve 21. sayfada metin sol sayfanın üstünde yer almaktadır. Sayfanın kenar boşlukları ve metinlerdeki satır aralıkları okurun algılamasında rahatlık sağlamaktadır. Kitabın sert mukavva kapaklı oluşu dayanıklılığı sağlamış, bu yaş dönemi çocuklarının kitaba zarar vermeden kitabı rahatça inceleyebilmelerini sağlamıştır. Ön ve arka kapaktaki resimler, hikâye hakkında ipucu vermektedir. Kitabın sayfaları mat bir yüzeye sahiptir. Bu da ışığın yansımalarını engellemekte, okuyucunun göz sağlığına zarar vermemektedir. Metinlerin boyutu ve yazı stili okuyucuyu yormayan, her yaştan okuyucunun kolaylıkla okuyabileceği bir biçimdedir.

Eserde resimler ortalanmamıştır. Sayfanın alt bölümüne hiç boşluk kalmayacak şekilde yaklaştırılırken iki yanda ve üst bölümde kalın bir çerçeve hissi veren boşluk mevcuttur. Çoban karakteri her ne kadar insan olsa da başı ve vücudu gerçek bir insandaki orantıda resmedilmemiştir. Kafası vücuduna göre oldukça küçük, bedeni uzun ve ayağından beline kalınlaşan, belinden başına incelen bir vücut yapısı tercih edilmiştir. Bunun sebebi de iletilerden biri olan “bireysel farklılıklar” konusunun insan karakterinde de örneklendirilmesi olarak yorumlanabilir.

“Guguklu Saatin Küçük Kuşu” adlı eser 24 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın geneline bakıldığında 3/4’ü resimden oluşmaktadır ve resimler ön plandadır. Eserin büyük bir bölümündeki resimler, metinle bağlantılı olarak iki sayfa resim ve bir metin şeklinde düzenlenmiş ve metinler genellikle sağ taraftaki sayfada, sayfanın üst bölümünde konumlandırılmıştır. Sadece 19. ve 20. sayfada metin yer almamaktadır. Sayfanın kenar boşlukları ve metinlerdeki satır aralıkları okurun algılamasında rahatlık sağlamaktadır. Kitabın sert mukavva kapaklı oluşu dayanıklılığı sağlamış, bu yaş dönemi çocuklarının kitaba zarar vermeden kitabı rahatça inceleyebilmelerini sağlamıştır. Ön ve arka kapaktaki resimler, hikâye hakkında ipucu vermektedir. Kitabın sayfaları mat bir yüzeye sahiptir. Bu da ışığın yansımaları engellemekte, okuyucunun göz sağlığına zarar vermemektedir. Metinlerin boyutu ve yazı stili okuyucuyu yormayan, her yaştan okuyucunun kolaylıkla okuyabileceği bir biçimdedir. Eserde resimler ortalanmamıştır. Sağ tarafta kalan sayfalarda tam sayfa resim bulunmakta, sol taraftaki sayfalarda ise üstte metin altta metinle ilişkili birer figür yer almaktadır. Eserdeki resimler nitelikli ve sanatsal yönü güçlendirici; gerçek boyutlarına uygun olarak resmedilmemiştir. Görsellerde dokular çizgilerle belirginleştirilmiş; yumuşak-sert, pürüzlü gibi dokunmaya yönelik algılar harekete geçirilmiştir. Renk ve parlaklık seçimleri de günün saati, mevsim ve duygu durumlarına uygun olarak seçilmiştir. Gündüz vakti daha açık ve parlak renkler tercih edilirken, gece ya da ışığın az olduğu sık ormanlarla kaplı bölümlerde daha koyu renkler tercih edilmiştir.

3. 6. Feridun Oral Kitaplarının Eserin Çocuğun Dil Becerilerini Geliştirme Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz” adlı eserde metinlerin ve resimlerin bir uyum içinde oluşu, henüz okuma-yazma bilmeyen çocukların görselleri yorumlayarak eseri anlayabilmelerine olanak sağlamaktadır. 4-6 yaş çocuğunun yetişkinlerden dinlediği bu eser, çocuk okumayı öğrendikten sonra da ona okuma zevki verecektir. Fakat eserin cümleleri, okuma-yazmayı yeni öğrenen 1. Sınıf öğrencileri için oldukça uzundur: “Akşamüstü otlaktan dönen üç yaramaz, Baloncu Dede’nin sebze bahçesindeki çiçeklerin arasına oturur, pamuk helvalarını yer ve merakla, Baloncu Dede’nin bulutları toplarken gördüğü uzak yerleri, yemyeşil otlakları, canavara benzeyen kayalıkları, kocaman dev bulutları anlatmasını beklerlermiş.” (s.10)

“Yağmurlu Bir Gün” adlı eserde metinlerin ve resimlerin bir uyum içinde oluşu, henüz okuma-yazma bilmeyen çocukların görselleri yorumlayarak eseri anlayabilmelerine olanak sağlamaktadır. 4-6 yaş çocuğu yetişkinlerden dinlediği bu eser, çocuk okumayı öğrendikten sonra da ona okuma zevki verebilir. Yazı boyutu ve yazı stili uygunluğu, yabancı sözcüklerin yer alması; ilkökul 1. sınıf öğrencilerinin okuma becerisine katkı sağlayacaktır. Eserin konusu dikkat çekicidir, 5-6 yaşlarında olduğu tahmin edilen Cem’in hayal dünyası dinleyici kitlesi ile özgünlük bakımından benzerdir. Hikâye türündeki bu eserin giriş bölümü verilerek -çocukların hayallerinde canlandırdıkları şekliyle- okul öncesi dönemde sözlü, ilkökul döneminde yazılı olarak istenebilir. Bu da konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesini sağlar. Görselleri görmeden sadece dinleyen çocukların eserden zevk almaları kısmen zordur. Konu ve kurgusu güzel olan bu eserin, kişi ve mekân betimlemeleri zayıftır. Yazar bu eksikliği ayrıntılı görsellerle gidermiştir. Resimleri görmeden sadece dinleyen çocuklar, kısa ve ayrıntısız metinlerden hikâyeyi yeteri kadar anlayamayabilirler.

“Farklı Ama Aynı” adlı eserde metinler ve resimler birbiriyle uyumludur. Okuma-yazma bilmeyen çocukların görselleri yorumlayarak eseri anlayabilmelerine olanak sağlamaktadır. 4-6 yaş çocuğu yetişkinlerden dinlediği bu eser, çocuk okumayı öğrendikten sonra da ona okuma zevki verecektir. Yazı boyutu ve yazı stili uygunluğu, yabancı sözcüklerin yer

almayışı; ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin okuma becerisine katkı sağlayacaktır. Eserin konusu toplumsal duyarlılık ve problem çözme yetisinin gelişmesi anlamında önemlidir. Çocukların; özürülü doğan oğlağın daha mutlu bir hayat sürmesi için neler yapılabileceği ya da Çobanın bisikleti yerine nasıl bir tasarım olabileceği konusunda fikirleri okul öncesi dönemde sözlü, ilkokul döneminde yazılı olarak istenebilir. Bu da konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesini sağlar. Eserin her ne kadar anlatımı açık, sıfat tamlamaları ve söz sanatlarıyla desteklenen betimlemeleri mevcut olsa da görseller olmadan sadece metin yeterli değildir. Bu sebeple dinleme becerisini kısmen geliştiren bir metin olduğu söylenebilir.

“Guguklu Saatin Küçük Kuşu” adlı eserde metinler ve resimler birbiriyle uyumludur. Okuma-yazma bilmeyen çocukların görselleri yorumlayarak eseri anlayabilmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca 20. sayfada yer alan ayın içinde Romen rakamlarına yer verilmiştir. Bu Romen rakamlarını tanımlarına fırsat sunmaktadır. 4-6 yaş çocuğu yetişkinlerden dinlediği bu eser, çocuk okumayı öğrendikten sonra da ona okuma zevki kazandırabilir. Yazı boyutu ve yazı stiline uygunluğu, yabancı sözcüklerin yer almayışı; ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin okuma becerisine katkı sağlayacaktır. Eserin konusu merak uyandırmaktadır. Guguklu saatin küçük kuşunun ormana gittiği söylenmekte ve sonrasında neler yaşadığı hakkında bilgi verilmemektedir. Olaydaki bu belirsizliği tamamlamak, dinleyicinin hayal gücüne bırakılmaktadır. Eserin dili açık ve anlaşılardır, sıfat tamlamaları ve söz sanatlarıyla desteklenen betimlemeler yer almaktadır. Eser, dinleme becerisini geliştirici niteliktedir.

3. 7. Feridun Oral Kitaplarının Eserin Dil, Anlatım, Konu, Biçim vb. Özellikler Açısından Tutarlı Olma Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz” adlı eser, genel olarak, uzun olarak nitelendirilebilecek cümle yapılarından oluşmaktadır. Çocuklar eseri yetişkinlerden dinlediklerinde bu durum sorun teşkil etmemektedir. Fakat ilkokul düzeyinde olan çocuklar kendileri okumak istediklerinde, cümledeki anlamı bir bütün olarak algılamakta zorlanabilirler: “*Karşı tepenin yamacındaki sararmış otağa geldiklerinde, çok yürümekten ve oynamaktan yorulmuş olan yaramazlar sütlerini içer, öğle uykusuna yatmadan önce gökyüzünde bulut toplayan Baloncu Dede’yi seyrederek uykuya dalarlarmış.*” (s.5) Eserde deyimlere yer verilmiştir. “Oyuna dalmak, uykuya dalmak, aklına bir fikir gelmek” gibi deyimlerin, metin okunurken açıklanması gerekebilir. Aynı durum “merdane” ve “peri bacaları” kelimeleri için de geçerlidir. Eserde farklı cümle yapılarına yer verilmiştir. Yukarıda da bahsettiğimiz uzun cümleler, sıralı ve bağlı cümleler ile fiilimsiler ile uzatılan cümlelerden oluşmaktadır. Bunun dışında alıntı ve ünlem cümleleri de eserde yer almaktadır: “*Bu fikri çok beğenen arkadaşları sevinçle ‘Yaşasın!’ diye bağırarak el çırpmış.*” (s.11), “*Burada ne arıyorsunuz küçük haylazlar!*” (s.14), “*Evet, her şey bizim gibi çok küçük.*” demiş küçük köpek.” (s.16)

Eserde noktalama hataları ve anlatım bozukluğu vardır. Örneğin:

— “*Küçük yaramazlar otlakta uyurken Baloncu Dede, gökyüzündeki olgunlaşmamış tombul gri bulutları toplar, aralarına biraz da küçük beyaz bulutlardan katar, özenle balonuna yerleştirmiş.*” (s.6) cümlesi sıralı cümledir. Ögeleri içinde virgül kullanılan sıralı cümlelerde, iki cümleyi birbirinden ayırmak için noktalı virgül kullanılmalıdır.

— “*Küçük kuzu annesine o gün vadideki tepenin arkasında gördüğü yemyeşil otlakları, kocaman dev bulutları anlatmış.*” (s.21) cümlesinde “küçük kuzu” tamlamasından sonra virgül getirilerek anlam ikililiği giderilmelidir.

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz” adlı eserin, konu ve biçim yönünden bir bütünlük gösterirken dil ve anlatım bakımından kısmen yeterli olduğu söylenebilir.

“Yağmurlu Bir Gün” adlı eserde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Eserdeki cümleler kısa ve açıktır: “Bahçedeki söğüt ağacının dalları, bir o yana bir bu yana sallanıyordu.” (s.2), “Cem yağmuru seyrediyordu.” (s.2) Paragraflar birkaç cümleden oluşmaktadır. Farklı cümle türlerine yer verilmiş, daha çok fiil cümleleri ve kurallı cümleler tercih edilmiştir. Eserde benzetme ve kişileştirme söz sanatlarının yanında “bardaktan boşanırcasına yağmak, hayal kurmak, oyuna dalmak, silip süpürmek, uykuya dalmak” gibi deyimlere de yer verilmiş. “Rengârenk, silip süpürdü, mışıl mışıl” gibi ikilemeler de yer almaktadır. Tüm bunlar ilkökul çağına hazırlık dönemindeki çocuklarda, Türkçenin zenginliği konusunda hazır bulunuşluk geliştirmektedir. Eserde yazım hatası vardır, anlatım bozukluğu yoktur. Örneğin; “Cem eğreltiotlarıyla kaplı ormanda dolaştı.” (s.10) cümlesinde “eğrelti otlarıyla”, “Suaygırlarıyla çamur banyosu yaptı.” (s.12) cümlesinde “su aygırlarıyla”, “Boz ayının yaramaz yavrularıyla oyun oynadı, ağaç dallarında sallandı.” (s.16) cümlesinde “boz ayı” şeklinde bir yazım doğru olurdu. Eserin konusunun dil ve anlatım özellikleri yönüyle bir bütünlük içinde olması; görsellerin de tüm bu özellikleri desteklemesi, eserin tutarlı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

“Farklı Ama Aynı” adlı eserde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Eserdeki cümleler kısa ve açıktır: “Onu kucığına aldı. I”, “Ön bacakları tutmuyordu, bu haliyle yürümesi imkânsızdı.” (s.4) Paragraflar birkaç cümleden oluşmaktadır. Farklı cümle türlerine (basit, girişik birleşik, sıralı, bağlı) yer verilmiş. Eserde benzetme ve kişileştirme söz sanatlarının yanında “dünyaya getirmek” gibi deyimlere de yer verilmiş. “Uzun uzun, eğip bükme, hoplayıp zıplamak, bir adım bir adım” gibi ikilemeler de yer almaktadır. “...mor tepeli dağdaki...” (s.2), “Simsiyah kulaklı çok sevimli bir oğlaktı.” (s.4), “...durmaksızın meleyen küçük yavru...” (s.6), “...meraklı gözler...” (s.13), “...değişik bir bisiklet...” (s.15) gibi sıfat tamlamaları hem anlatımı güçlendirmiş hem de betimleyici bir ifade zenginliği oluşturmuştur. Tüm bunlar ilkökul çağına hazırlık dönemindeki çocuklarda, Türkçenin zenginliği konusunda hazır bulunuşluk sağlamaktadır. Eserde noktalama hatası vardır, yazım hatası ve anlatım bozukluğu yoktur. Örneğin; “Küçük oğlak kavalın sesiyle hüzünleniyor, arkadaşları gibi sıçrayıp oynamayı, dağlarda, tepelerde koşmayı hayal ediyordu.” (s.11) cümlesinde iki cümle birbirine noktalı virgül ile bağlanmalıydı. “Melemeleri öyle yüksekti ki, sesinden herkes uyanmıştı.” (s.19) cümlesinde “ki” bağlacından sonra virgölün kullanımı gereksizdir. Eserde konu, dil ve anlatım özellikleri ve biçim bir bütünlük göstermektedir ve eser tutarlıdır.

“Guguklu Saatin Küçük Kuşu” adlı eserde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Eserdeki cümleler kısa ve açıktır. Paragraflarda genellikle kurallı fiil cümleleri tercih edilmiş, az sayıda kurallı isim ve devrik fiil cümlesi de kullanılmıştır. Eserde benzetme ve kişileştirme söz sanatlarının yanında “çıt çıkmamak” gibi deyimlere de yer verilmektedir. Metinlerde yer alan ikilemeler, pekiştirmeler ve betimlemelerde kullanılan sıfat tamlamaları anlatımı sıradanlıktan kurtarmaktadır: “Her yarım saatte bir saatin kapısı ‘trakk’ diye açılır; saatin içinden çıkan küçük bir kuş ‘guguk guguk’ diye ötüp hızlıca içeri girerdi.” (s.3), “...evden çıkarken kapıyı sımsıkı kapadı.” (s.23), “Ulu meşe, kestane, ıhlamur ağaçlarının olduğu, yabani arıların hoş kokulu çiçeklere konduğu patika yoldan yürüyerek ormana gidiyordu.” (s.5) Eserde noktalama hatası vardır, yazım hatası ve anlatım bozukluğu yoktur. Örneğin; “Küçük çakısıyla, dallarından uzun kulaklı bir tavşan, sivri gagalı bir ağaçkakan, yaprak, kozalak ve çeşitli nemseler yontuyordu.” (s.10) cümlesinde virgölün, “Öyle güzel öterdi ki; çocuklar, kediler, herkes saatin içinde gerçek bir kuşun yaşadığını zannederdi.” (s.4) cümlesinde noktalı virgölün kullanımı gereksizdir. Eser konu, dil ve anlatım, biçim vb. özellikler yönüyle tutarlılık göstermektedir.

3. 8. Feridun Oral Kitaplarının Eserin Çocukta Sanat Algısı Oluşturma Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz” adlı eserde resimler niteliklidir ve metne göre sayfalarda kapladığı alan fazladır. Yazar ve aynı zamanda çizer, metinlere uygun olarak yer verdiği çizimlerinde perspektife yer vermiştir. Yerden gökyüzüne, uçan balondan yere ve olayı bir bütün olarak görebilecek bir açıdan yapılan resimlemeler, çocukta perspektif algısını oluşturmaktadır. Günün vakitlerine uygun olarak; gecenin karanlığını göstermek için resimlerde koyu gölgeler, öğle vaktini göstermek için aydınlık ve canlı renklere yer verilmiştir. Karakterler ve mekânlar gerçekçi, ayrıntılı ve gerçek boyutlarıyla uyumludur.

“Yağmurlu Bir Gün” adlı eserde bir kompozisyon bütünlüğü mevcuttur. Basit anlatımın yanında resimler oldukça dikkat çekicidir. Yağmurlu bir günü anlatırken, daha koyu ve soluk renkler tercih edilirken Cem’in hayallerinin anlatıldığı bölümler canlı ve parlak renklerle resmedilmiştir. Karakterler ve mekânlar gerçekçi, ayrıntılı ve gerçek boyutlarıyla uyumludur. Eserde perspektifte yer verilmiştir. Yazar hikâyenin anlatımını, sanatsal bakış açısı oluşturabilecek nitelikteki görselleriyle daha iyi sağlamıştır.

“Farklı Ama Aynı” adlı eserde basit anlatımın yanında resimler oldukça dikkat çekicidir. Sayfa 23’te mevsim geçişleri farklı tonlarda ve parlaklıklarda renklerle sağlanmıştır. Resimlerde mavi ile beyaz “kış mevsimi”, pembe ile kırmızı çiçeklerin renkleri “yaz-ilkbahar”, sarı-kahverengi-yeşil-turuncu “güz” mevsiminin olduğunu hissettirmektedir. Kış ve bahar mevsiminde açık fon, sonbahar mevsiminin solgunluğunu anlatmak için koyu fon kullanılmıştır. Karakterler ve mekânlar gerçekçi ve ayrıntılıdır. Çoban dışındaki karakterler gerçek boyutlarıyla uyumludur. Eserde perspektifte yer verilmiştir.

“Guguklu Saatin Küçük Kuşu” adlı eserde betimlemeleri destekleyen ayrıntılı çizimler oldukça dikkat çekicidir. Resimlerin renk seçimi ve tonları günün saatleriyle ve ışığın şiddetiyle bağlantılıdır. Gecenin tasvir edildiği resimlerde daha koyu tonlar, gündüzün resmedildiği bölümlerde daha parlak tonlar kullanılmıştır. Ayrıntılı saat çizimlerinin bulunduğu 4. sayfa, yaşlı adamın ağaçlardan yonttuğu figürlerin yer aldığı 10. sayfa oldukça dikkat çekicidir. Karakterler ve mekânlar gerçekçi ve ayrıntılıdır. Mekânın ve nesnelerin farklı açılardan resmedilmesi, eserde perspektifin varlığını göstermektedir.

3. 9. Feridun Oral Kitaplarının Eserin Türüne Özgü Özellikler Taşıma Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz” adlı eserin türü, fabldır. Ana karakterin hayvan olmasının yanında, Baloncu Dede insandır. Hayali unsurların bulunması, öğretici olması ve mutlu sonla bitmesi yönüyle de eser türe uygun özellikler barındırmaktadır.

“Yağmurlu Bir Gün” adlı eserin türü, hikâyedir. Eser her ne kadar içinde hayal ürünü öğeleri barındırır da asıl olay, yağmurlu bir günde odasında oyun oynayan bir çocuğun hayallerini anlatmasıdır. Hayali bölümler dışında olay, evde geçmektedir. Çocuğun hayal dünyasına bir pencereden bakmak olarak tanımlanabilir. Bu sebeple eser; yer, zaman, kişi ve olay unsurlarını barındırması ile yaşanmış ya da yaşanması muhtemel olayları anlatması sebebiyle türün özelliklerine uygundur.

“Farklı Ama Aynı” adlı eserin türü, fabldır. Ana karakter -oğlak- hayvan, çoban ise insandır. Hayali unsurların bulunması, öğretici olması ve mutlu sonla bitmesi yönüyle de eser türe uygun özellikler sergilemektedir.

“Guguklu Saatin Küçük Kuşu” adlı eserin türü, hikâyesidir. Eser her ne kadar içinde hayal ürünü öğeleri barındırsa da -guguklu kuşun canlı mı cansız mı olduğu konusundaki belirsizlik- asıl olay, yaşlı saat ustasının yaptığı saati aç bir kedinin düşürmesidir. Olay ormanda ve evde geçmektedir, yaşlı saat ustasının günlük rutinleri anlatılmaktadır. Bu sebeple eser; yer, zaman, kişi ve olay unsurlarını barındırması ile yaşanmış ya da yaşanması muhtemel olayları anlatması sebebiyle türün özelliklerine uygundur.

3. 10. Feridun Oral Kitaplarının Eserin Öğretici Olma Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz” adlı eser öğretici niteliklere sahiptir. Okul öncesi dönem çocuklarının özellikleri olan merak, yaramazlık ve oyun; bunların doğal ve olması gerektiği iletileri eserde mevcuttur. Bunun yanı sıra çocuklara, çevreye duyarlı olma ve hayvan sevgisi besleme gibi önemli iletiler de verilmektedir.

“Yağmurlu Bir Gün” adlı eser öğretici niteliklere sahiptir. Hayal kurmanın güzel olduğu, anın tadını çıkarabilmek gerektiği, bazen kendimize yetebilmemizin ve çözüm odaklı olmamızın gerektiği, hayvanları ve doğayı sevmek gibi iletiler, bu eseri öğretici kılmaktadır.

“Farklı Ama Aynı” adlı eser öğretici niteliklere sahiptir. Örtük olarak verilen öğretici iletiler şunlardır: “Dünyaya nasıl geleceğimizi bilemeyiz, bazı canlılar engelli doğabilir.”, “Engelli canlılara yardım etmeliyiz.”, “Ne ile karşılaşsak karşılaşalım geleceğe umutla bakmalıyız.”, “İnsanlar sevinçlerini en sevdikleriyle paylaşır.”, “Fiziksel farklılıkları olan insanların duygu ve düşünceleri de farklı değildir.”

“Guguklu Saatin Küçük Kuşu” adlı eser öğretici niteliklere sahiptir. Örtük olarak verilen öğretici iletiler şunlardır: “Yaptığımız işlerde özenli olmalıyız.”, “Güne erken başlamak ve güne yürüyüşle başlamak önemlidir.”, “Ormanlar hayvanların doğal yaşam alanıdır.”, “Kış aylarında yemek bulmakta zorlanan hayvanlara yardım etmeliyiz.”, “Hayvanlar içgüdüsel olarak karınlarını doyurmak için saldırganlaşabilirler.”, “Hava kararmadan eve dönmeliyiz.”, “Hatalarımızı tekrarlamamak için önlem almalıyız.”

3. 11. Feridun Oral Kitaplarının Eserin İdeolojik Söylemlerden Uzak Olma Durumu Ölçütüne İlişkin Bulguları

“Baloncu Dede ve Üç Yaramaz”, “Yağmurlu Bir Gün”, “Farklı Ama Aynı”, “Guguklu Saatin Küçük Kuşu” adlı eserlerde ideolojik hiçbir söylem veya örtük mesaj bulunmamaktadır.

Tablo 1. Eserlerin Çocuk Edebiyatı Estetik Ölçütlerini Bulundurma Durumu

	1. Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz	2. Yağmurlu Bir Gün	3. Farklı Ama Aynı	4. Guguklu Saatin Küçük Kuşu
1. Eserin çocuğun gelişim düzeyine uygun olma durumu	Kısmen	Evet	Evet	Kısmen
2. Eserin dilinin nitelikli olma durumu	Kısmen	Evet	Evet	Evet
3. Eserin konusunun, kurgusunun nitelikli olma durumu	Kısmen	Evet	Kısmen	Kısmen
4. Eserin çocuğa düşünme becerisi kazandırma durumu	Evet	Kısmen	Evet	Evet
5. Eserin dış yapı özelliklerinin nitelikli olma durumu	Evet	Evet	Evet	Evet
6. Eserin çocuğun dil becerilerini geliştirme durumu	Kısmen	Kısmen	Kısmen	Kısmen
7. Eserin dil, anlatım, konu, biçim vb. özellikler açısından tutarlı olma durumu	Kısmen	Evet	Evet	Evet
8. Eserin çocukta sanat algısı oluşturma durumu	Evet	Evet	Evet	Evet
9. Eserin türüne özgü özellikler taşıma durumu	Evet	Evet	Evet	Evet
10. Eserin öğretici olma durumu	Evet	Kısmen	Evet	Kısmen
11. Eserin ideolojik söylemlerden uzak olma durumu	Evet	Evet	Evet	Evet

Tablo 1'de bulgular bölümünde sıraya uygun olarak metinler numaralandırılmıştır. Aynı şekilde 11 ölçüt araştırmada incelenen sıraya uygun olarak numaralandırılmıştır. Estetik ölçütlerin bulunma durumu ise "evet, hayır, kısmen" olacak şekilde belirtilmiştir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

4. 1. Sonuç ve Tartışma

Feridun Oral, çocuk edebiyatında yazdığı nitelikli çocuk kitapları ve bu kitaplarındaki estetik çizimleriyle tanınmaktadır. Özellikle 2010-2020 yılları arasında çokça çocuk kitabını çocukların beğenisine sunmuştur. Çocuklar tarafından zevkle okunan ve dinlenen bu eserlerin satış oranları, baskı sayıları her geçen gün artmaktadır. Çocuk edebiyatındaki yazar ve çizer kimliğiyle kaleme aldığı eserlerin tercih edilme oranındaki artış, çocuk edebiyatı estetik ölçütlerinin tanımlamasının edebiyatımızda çok yeni oluşu ve bu ölçütlerle incelenmiş çokça eserin olmayışı, Feridun Oral'ın eserlerinden de çocuk edebiyatı estetik ölçütleri bağlamında incelenmiş çalışmanın bulunmayışı; sanatçının eserleri üzerine böyle bir çalışma yapma düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Araştırma kapsamında Feridun Oral'ın yazarlığını ve çizerliğini üstlendiği 4 çocuk kitabı incelenmiştir. Feridun Oral'ın kitapları, çocuk edebiyatı estetik ölçütleri bakımından incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Eserler incelendiğinde çocuğun duyuşsal gelişimine uygun olduğu görülmüştür. Dört eser için de çocukta yaşama ilişkin olumlu bakış açısı kazandırdığı ve çocuğun hayal kurmasını sağladığı söylenebilir. Eserler samimi bir dille yazılmıştır, çocuğun empati kurmasını sağlayan ve çocuğu şiddete yöneltmeyen niteliklere sahiptir. Eserlerin 3'ü çocuğun bilişsel gelişimine uygun, 1 tanesi ise kısmen uygundur. 3-6 yaş dönemi çocuğu Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramına göre, işlem öncesi dönemin sezgisel düşünme alt evresinde bulunmaktadır. (Özdemir, Özdemir, Kadak, Nasıroğlu, 2012, s.571-581) "Guguklu Saatin Küçük Kuşu" dışındaki eserler bu dönem çocuklarının bilişsel özelliklerine uygundur ancak bahsi geçen eserin soyut bir içeriğe sahip olması, eserin kılavuzluk edilerek okunması gereğini ortaya çıkarmaktadır. Eserlerin 3'ü çocuğun dil gelişimine uygun, 1 tanesi ise kısmen uygundur. Eserler verdikleri iletilerle çocuğu olumlu kişilik özelliklerine yönlendirmektedir. Sonuç olarak, incelenen 4 eser de çocuğun gelişim düzeyine uygundur.

Eserler ahenk, uyum, müzik, ritim, şiirsellik özelliklerini bulundurma anlamında incelendiğinde 3 eserin bu özelliği sağladığı, 1 eserin ise sağlamadığı sonucuna varılmıştır. "Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz" adlı eserde cümlelerin çok uzun olması ve tüm cümlelerin kurallı olması, eserde ahenk, ritim ve şiirsellik özelliklerinin verilememesine neden olmuştur. Eserin tümünde didaktik bir dil yoktur. Tüm iletiler hikâyelere sindirilmiştir. İncelenen 4 eserde de söz sanatları yer almaktadır. Eserlerin tamamının dili açık ve yalın, anlatımı akıcıdır. Eserlerde anlatım bozukluğu yoktur; kısa cümlelerin bulunmakta- Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz hariç- ve yabancı sözcükler yer almamaktadır. Tüm bu değerlendirmeler sonucunda; 3 eserin dilinin nitelikli olduğu, "Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz" adlı eserin dilinin kısmen nitelikli olduğu söylenebilir.

İncelenen 4 eserde de kurgu hayatla iç içedir. Eserlerde geçen karakterler ve mekânlar günlük hayatta yer bulan gerçekçi bir niteliğe sahiptir. Eserlerin ikisinde mizahi unsurlara yer verilmemiştir. Eserlerdeki kurgular özgündür. Kurgu "Guguklu Saatin Küçük Kuşu" eserlerinde kısmen gerçekçi, diğer 2 eserde ise gerçekçidir. Sonuç olarak; incelenen 4 eserin konusunun, kurgusunun kısmen nitelikli olduğu söylenebilir.

Eserler çocuğun çıkarımında bulunmasını sağlamaktadır. 3 eser, farklı bakış açıları içerir. Ancak “Yağmurlu Bir Gün” adlı eserde sadece Cem’in bakış açısına yer verilmiştir. 4 eserin de çocuğu sorgulamaya yönlendirdiği, ön yargılardan ve dogmatik iletilerden uzak olduğu sonucuna varılmıştır. 3 eser, çocuğun neden sonuç ilişkisi kurmasını sağlayacak örnek cümlelere sahiptir ancak “Yağmurlu Bir Gün” adlı eserde neden sonuç ilişkisi sadece kurguda yer almaktadır: Cem hava yağmurlu olduğu için odasında oyun oynamış ve hayal kurmuştur. Tüm eserlerin konu seçimleri, karakterlerin özellikleri ve olayların ilgi çekiciliği yönüyle çocukta merak duygusu uyandırdığı söylenebilir. Genel olarak, eserlerin çocuğa düşünme becerisi kazandırabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Eserlerin resimleri niteliklidir. Genel olarak, kitapların 3/4’ü resimden oluşmaktadır. Resimler ön plandadır; gerçek boyutlarla uyumlu, ilgi çekici ve sanatsal yönü güçlendiricidir. Eserlerin tümü sert mukavva kapaklı ve dayanıklıdır. Her birinde metinle bağlantılı iç kapak resmi yer almaktadır. Kitapların sayfaları mat bir yüzeye sahiptir. Sonuç olarak, incelenen tüm eserlerin dış yapı özelliklerinin nitelikli olduğu söylenebilir.

İncelenen 4 eser de çocukta görsel okuma becerisini geliştirici niteliktedir. 4-6 yaş dönemi çocuğu okumayı ve yazmayı henüz bilmediğinden, eserler bu yaş dönemi çocuklarının okuma ve yazma becerisini geliştirmemektedir. Eserlerin sonunda okuyucu tarafından dinleyiciye yöneltilen sorularla olayın devamı; okul öncesi dönemde sözlü, ilkökul döneminde de hem sözlü hem yazılı olarak istenebilir. Bu da konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesini sağlayabilir. Tüm eserler; merak uyandıran ve meraklı canlı tutan konulara sahip olmaları yönüyle, dinleyicide zevk uyandırmakta ve dinleme becerisine olumlu katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak; 4 eserin de çocukta görsel okuma, konuşma ve dinleme becerilerini geliştirebileceği söylenebilir.

Genel olarak, eserlerde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Eserlerdeki cümleler kısa ve açıktır. Ancak “Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz” metnindeki noktalama hataları ve anlatım bozukluğu, “Yağmurlu Bir Gün” metnindeki yazım hatası, “Farklı Ama Aynı” noktalama hatası, “Guguklu Saatin Küçük Kuşu” metnindeki noktalama hatası gibi biçim ve anlatım hataları bulunmaktadır. Ancak eserler genel olarak değerlendirildiğinde; 4 eserin de dil, anlatım, konu, biçim vb. özellikler açısından tutarlı olduğu söylenebilmektedir.

Eserlerde bir resim-metin uyumu bakımından bütünlük mevcuttur. Resimler nitelikli ve metne göre sayfalarda ön plandadır. Çizimler keskin hatlı değil, çok kıvrımlı bir yapıya sahiptir. Eserlerdeki betimlemeleri destekleyen ayrıntılı çizimler oldukça dikkat çekicidir. Resimlerin renk seçimi ve tonları günün saatleriyle ve ışığın şiddetiyle bağlantılıdır. Genel olarak; karakterler ve mekânlar gerçekçi, ayrıntılı ve gerçek boyutlarıyla uyumludur. Sadece “Farklı Ama Aynı” metninde çoban karakteri gerçek boyutlarında değildir. Eserlerde perspektife de yer verilmiştir. Yazar hikâyenin anlatımını, sanatsal bakış açısı oluşturabilecek nitelikteki görsellerle zenginleştirmiştir. Sonuç olarak, 4 eser de çocukta sanat algısı oluşturabilecek niteliktedir.

İncelenen 4 eserden 2 tanesi fabl, 2 tanesi ise hikayedir. Fabllar; ana karakterlerin hayvan olması, hayal ürünü unsurları barındırması, öğretici nitelikte olması ve mutlu sonla bitmesi gibi fabl türünün özelliklerini taşımaktadır. Hikayeler ise; yer, zaman, kişi ve olay unsurlarını barındırması ile yaşanmış ya da yaşanması muhtemel olayları anlatması sebebiyle türün özelliklerine uygundur. Sonuç olarak; 4 eser de türlerine özgü özellikleri taşımaktadır.

Eser öğretici niteliktedir. Eserlerde yer alan çevre duyarlılığı, hayvan sevgisi, yardımlaşmanın önemi, dostluğun değeri, doğaya saygı, engellerin aşılabildiği olduğu, işini iyi yapma vb. iletiler açık bir şekilde değil, örtük bir yapıyla sunulmuştur. Didaktik bir anlatım biçiminden uzak bu durum, 4 eserin de öğretici olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmada adı geçen eserlerin hiçbirinde ideolojik söylem veya ideolojik örtük mesaj bulunmamaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda; Feridun Oral tarafından yazılan ve resimlenen “Baloncu Dede ve Üç Küçük Yaramaz”, “Yağmurlu Bir Gün”, “Farklı Ama Aynı”, “Guguklu Saatin Küçük Kuşu” adlı 4 eserin çocuk edebiyatı estetik ölçütlerine büyük oranda uygun olduğu, çocukta estetik bakış açısı oluşturabilecek niteliklere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Estetik değer taşıyan çocuk edebiyatı eserleri; çocukların iç dünyası ile barışık, tüketim toplumu tarafından bir nesne olarak algılanmayan, öz değerlere sahip, özgün, eleştirel düşünebilen, yaratıcı ve üretken bireyler olmalarına katkı sağlayacaktır (Orhun, 2019, s. 40). Bu bağlamda, alan yazında çocuk edebiyatı ürünlerinin estetik ölçütlerle değerlendirildiği çalışmalara bakıldığında Dedeoğlu Orhun (2019) çocuk edebiyatı yazarlarının görüşleriyle estetik ölçütler oluşturmuş ve Sevim Ak'ın “Vanilya Kokulu Mektuplar” adlı kitabını bu ölçütlere göre incelemiştir. Batmaz (2019), “6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Öykülerin Çocuk Edebiyatı Estetik Ölçütleri Bakımından İncelenmesi” adlı çalışmada, MEB yayınlarının 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki 10 hikâye edici metni; Batmaz (2020), “Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Estetik Ölçütleri Bakımından İncelenmesi” adlı tez çalışmada 16 çocuk romanını estetik ölçütler kontrol listesine göre değerlendirmiş. Feridun Oral'a ait 4 eseri incelediğimiz çalışmada ise 11 ölçütten 7'sinin eserlerde mevcut olduğu, 4'ünün kısmen bulunduğu belirlenmiştir. İncelenen 4 eserin çocuk edebiyatı estetik ölçütlerini büyük oranda sağlaması ve çocukta estetik bakış açısı oluşturabilecek niteliklere sahip olması sebebiyle eserlerin çocuk edebiyatı estetik ölçütlerine uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

4. 2. Öneriler

Çocuk edebiyatı estetik ölçütleri ışığında alan yazında çok az sayıda araştırma yer almaktadır. Bu çalışmaların artırılması, estetik ölçütler bağlamında değerlendirilen daha fazla çocuk edebiyatı eserinin literatürde yer bulmasını sağlayacaktır. Ayrıca ebeveynlerin ve öğretmenlerin nitelikli eserleri önerebilmeleri için çocuk edebiyatı yazarlarının estetik ölçütlere uygun eserler kaleme almaya özen göstermeleri gerekmektedir. Arz talep ilişkisinin gücünün oldukça önemli olduğu bu dönemde, rehber konumundaki bireylerin bu konudaki eksiklerin giderilebilmesi adına yazarlardan ve yayınevlerinden popüler kültüre yönelik değil, estetik nitelikli eserler talep etmeleri oldukça önemlidir. Eğitimin önemli bir ayağını oluşturan okullarda ise, sanat eğitimi derslerinin müfredata alınması ve tüm derslere yayılarak öğrenciye kazandırılması; çocukta estetik bakış açısını kazandırmaya yönelik yararlı bir adım olabilir.

KAYNAKÇA

- Akyol, H. (2007). Görsel okuma ve sunu, A. Kırkkılıç, H. Akyol (Ed.). *İlköğretimde Türkçe öğretimi* içinde (163-192). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Altınköprü, T. (2003). *Çocuğun başarısı nasıl sağlanır*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Arıcı, A. F. (2016a). *Çocuk edebiyatı ve kültürü*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Batzmaz, Ö. (2020). *Çocuk edebiyatı eserlerinin estetik ölçütleri bakımından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

- Demir, Ş. (2019). *Feridun Oral'ın resimli öykü kitapları üzerine bir doküman incelemesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Dedeoğlu Orhun, B. (2019). *Çocuk edebiyatında estetik ölçütlerin belirlenmesi ve bir çocuk edebiyatı kitabının estetik ölçütleri açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dilek, A. (2017). Feridun Oral resimli hikâye kitaplarındaki değerlerin incelemesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 15, No. 33, 61-86.
- Gönen, M. (2017). *Çocuk edebiyatı yazarı ve çizeri olarak Feridun Oral'ın çocuk edebiyatımızdaki yeri ve eğitsel değerler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Kağan, M. S. (1993). *Estetik ve sanat dersleri*. (A. Çalışlar, Çev.) Ankara: İmge Yayınları
- Karatay, H. (2016). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. Tacettin Şimşek, Ed.). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı* 4. Baskı içinde (81-129). Ankara: Grafik Yayınları.
- Lim, B. (2004). Aesthetic discourses in early childhood settings: Dewey, Steiner and Vygotsky. *Early Child Development and Care*. 174 (5), 473-486.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Neydim, N. (1998). *Çocuk ve edebiyat*. İstanbul: Bu Yayınevi.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oktay, A. (1994). *Çocuğun dil gelişiminin evreleri ile çocuk edebiyatı ilişkisinden söz eder misiniz?* (Edt. Mustafa Ruhi Şirin). 99 Soruda Çocuk Edebiyatı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Onur, B. (2005). *Türkiye'de çocukluğun tarihi*. Ankara: İmge Yayınevi.
- Oral, F. (2019). *Baloncu dede ve üç küçük yaramaz. (8.baskı)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2018). *Farklı ama aynı. (10.baskı)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2019). *Yağmurlu bir gün. (6.baskı)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2019). *Guguklu saatin küçük kuşu. (4. baskı)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Özdemir, O. Güzel Özdemir, P. Kadak, M.T. Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*. 4(4), 566-589
- Sever, S. (2007). *Çocuk kitaplarında bulunması gereken temel özellikler*. Zeliha Güneş (Ed.). İlköğretimde çocuk edebiyatı (s. 39-64). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını no: 1764. Açıköğretim Fakültesi Yayın no: 914.
- Sever, S. (2015a). *Çocuk ve edebiyat* (8. Baskı). Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Sever, S. (2015b). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü* (2. Baskı). Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Sever, S. (2017). *Çocuğun gelişim sürecinde, etkileşim ve oyun aracı olarak kitap- edebiyat*. Sedat S., ve Sedat K. (Ed.), Uluslararası Türk Masal Dünyası ve Doğumunun 100. Yılında Oğuz Tansel Sempozyumu içinde (s. 13-25). Ankara Üniversitesi.
- Şirin, M. R. (2000). Çocuk edebiyatı. Haz. M.R. Şirin. 99 Soruda Çocuk Edebiyatı içinde (s.9-33). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şirin, M. (2010). *Çocuk hep çocuk*. Baskı: 2. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2015). *Çocuğa adanmış konuşmalar II*. İstanbul: İz Yayınları.
- Şirin, M. R. (2016). *Çocuk, çocukluk ve çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Tunalı, I. (1998). *Estetik*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- UNICEF. (1989). *Çocuk haklarına dair sözleşme*. Erişim tarihi: 29.05.2021, <https://www.unicef.org/turkey/çocuk-haklarına-dair-sözleşme>
- Yavuzer, H. (2001). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi.
- Yörükoğlu, A. (2011). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Wolfenbarger, C. D. & Sipe, L. R. (2007). A unique visual and literary art form: recent research on picturebooks. *Language Arts*, Vol. 84, No. 3, January 2007.